

ХАРКІВСЬКІ СОЦІОЛОГІЧНІ ЧИТАННЯ – 2012

Як і щоразу, цьогорічна міжнародна, вже XVII за рахунком, наукова конференція "Харківські соціологічні читання" відбулася 15–16 листопада повноформатно, насичено, за широкого представництва авторитетних учених – визнаних фахівців з широкого спектру проблем соціології, філософії, політології, психології. Так само неодмінною ознакою цього форуму залишається активна участь у всіх його заходах молоді наукової зміни. На конференцію прибули представники вищих навчальних закладів та наукових установ з 19 міст України, найбільше з провідних наукових, університетських центрів – Києва, Львова, Луганська, Дніпропетровська, Донецька, Одеси. Статус читань як міжнародних було підтверджено участю ряду науковців з Росії, Білорусії, Вірменії, США, Польщі.

Із вступним словом на відкритті конференції та з доповіддю "Місія соціології в сучасному світі" виступив президент Соціологічної асоціації України, ректор Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, доктор соціологічних наук, професор, академік В.С. Бакіров.

Робота конференції продовжилася в п'яти секціях. Уже самі їх назви окреслюють коло проблем, визначених для обговорень як особливо актуальні для сьогодні не лише для соціологічної науки, а й для суспільного життя загалом: адже саме соціологічна наука, її здобутки не тільки дозволяють пізнати і зрозуміти сучасний світ, а й визначають надійні орієнтири на майбутнє.

Секцію "Соціологічна теорія у пошуках пояснень сучасного життя" вели координатори д-р соціол. наук, проф. Є.І. Головаха, д-р соціол. наук, проф. Б.Г. Нагорний та канд. соціол. наук С.О. Голіков.

Секцію "Соціокультурні, політичні та етнонаціональні процеси в сучасному суспільстві" – д-р соціол. наук, проф. О.Д. Куценко та канд. соціол. наук В.Л. Арбеніна.

Секцію "Комунікативні та споживчі практики в сучасному суспільстві" – д-р соціол. наук, проф. Н.М. Лисиця та канд. соціол. наук С.В. Романенко.

Секцію "Соціальна безпека та соціальна політика" – д-р соціол. наук, проф. І.П. Рущенко та канд. соціол. наук В.М. Ніколаєвський.

Секцію "Соціологічні дослідження проблем освіти та молоді" – д-р соціол. наук, проф. Л.Г. Сокурянська, канд. філос. наук І.І. Шеремет та канд. філос. наук С.А. Шудло.

Коло проблем для дискусій дозволило істотно розширити засідання чотирьох "круглих столів": "Соціокультурний аналіз та конструктивістська парадигма", "Міські дослідження в соціологічній перспективі", ""Міст" – проект "Українсько-американський обмін з ВІЛ-профілактики: моделі, теорії та практики", "Гендерні революції", а також аналітичного клубу "Соціогеаліті".

Цьогорічне засідання "круглого столу" "Соціокультурний аналіз та конструктивістська парадигма" (за підтримки Програми ім. Фулбрайта та Єрмілов-Центру) стало продовженням минулорічних дискусій про спільні витоки соціокультурного підходу/аналізу з певними конструктивістським напрямками та школами і було спрямоване на визначення ставлення соціокультурного підходу/аналізу до кордонів позитивізму та конструктивізму. У роботі цього "круглого столу" взяли участь фахівці з Харкова, Києва, Одеси, Дніпропетровська, Миколаєва.

Питаннями для дискусій на засіданні "круглого столу" "Міські дослідження в соціологічній перспективі" стали: наскільки актуальними є міські дослідження не лише для наукової спільноти, а й поза нею, чи є у межах досліджень цієї проблематики "спільний погляд", в яких формах співпраця у їх проведеннях була б найбільш плідною. Участь у цих дискусіях взяли дослідники з Харкова, Києва, Львова, Луганська, Донецька, Запоріжжя, Варшави, Єревана.

Для України проблематика "круглого столу" ""Міст" – проект "Українсько-американський обмін з ВІЛ-профілактики: моделі, теорії та практики" особливо актуальна: адже вона – серед країн, яким належить сумна "першість" щодо поширення цього захворювання. Головною метою засідання цього "круглого столу" було обговорення проекту, спрямованого на вивчення ефективності реалізації програм ВІЛ-профілактики.

Про важливість гендерної проблематики для сучасного суспільного життя засвідчили теми для дискусій на засіданні "круглого столу" "Гендерні революції" (за підтримки Фонду ім. Генріха Бьоля, Німеччина, представництво в Україні): нові міфи релігійних правих: дискурсивний аналіз репродуктивної політики в Україні; антигендерні ініціативи на локальному рівні; демографічна істерія та моральна паніка: репродуктивність як об'єкт державного регулювання; хто захистить меншини – фемінізм та ЛГБТ-тематика в українській протестній практиці тощо.

"Гарячою" була тема засідання аналітичного клубу "Социoreality": "Соціологія напрокат?.. Особливості "соціологічної кухні" передвиборчих перегонів" (за підтримки соціологічного факультету ХНУ ім. В.Н. Каразіна, молодіжного сектору САУ, проекту Campus 3.0 та міжнародного видання SOS Journal). Засідання було відкритим для всіх бажаючих та транслювалося в прямому ефірі на платформі be TV. У рамках засідання дискутувалося важливе питання про довіру до соціологічних досліджень щодо електоральних настроїв населення та про те, як можна виявити сфабриковані результати досліджень з метою компрометації або навпаки – підвищення рейтингу окремих кандидатів. Так, у ході дискусії відомий соціолог і політолог І.Е. Бекешкіна запропонувала такі критерії довіри до дослідницької організації, що проводить соціологічне дослідження: наявність дослідницької організації серед членів Соціологічної асоціації України, наукові досягнення керівника організації та інших її працівників, позитивний досвід реалізації попередніх соціологічних досліджень тощо. Також рекомендовано засобам масової інформації бути більш скрупульозними під час публікації чи оголошення в ефірі даних соціологічних досліджень та наводити дані із посиланням на соціологічні компанії, які їх проводили, зазначати географію дослідження, розмір реалізованої вибірки та можливої статистичної похибки.

Загалом традиційні Харківські соціологічні читання в черговий раз засвідчили свій високий статус як провідного соціологічного форуму в Україні і підтвердили свій авторитет як серед вітчизняної, так і міжнародної наукової громадськості.

Т. В. Бондар, канд. соціол. наук,
директор Українського інституту
соціальних досліджень ім. Олександра Яременка